

Realizacja zadań gmin przez związki międzygminne województwa lubuskiego w latach 2004-2006

Jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć związki międzygminne oraz związki powiatów w celu wspólnego wykonywania zadań publicznych. Działalność związków międzygminnych regulują przepisy zawarte w rozdziale 7 ustawy o samorządzie gminnym¹ oraz w rozdziale 7 ustawy o samorządzie powiatowym². Zgodnie z art. 65 ust.1 ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 66 ust.1 ustawy o samorządzie powiatowym związki wykonują zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Zasady funkcjonowania związku określa statut związku przyjęty przez rady zainteresowanych gmin bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady gminy, ogłaszany w Dzienniku Urzędowym Województwa.

Związki komunalne nabywają osobowość prawną z dniem ogłoszenia statutu po zarejestrowaniu w Rejestrze Związków Międzygminnych, co umożliwia uczestnictwo w obrocie gospodarczym, np. zaciąganie zobowiązań w postaci kredytów i pożyczek na realizację zadań.

W rozporządzeniu regulującym rejestrację związków³ określono zasady zgłaszania utworzonego związku do rejestru - rady gmin tworzących związek międzygminny zgłaszają jego utworzenie do organu prowadzącego rejestr (Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji) za pośrednictwem właściwego ze względu na siedzibę związku wojewodę oraz zasady wykreślenia związków z rejestru. Cytowany przepis nie określa terminu w jakim należy wykreślić związek z rejestru w przypadku jego likwidacji.

W związku z powyższym rady gmin wchodzących w skład związek, po zlikwidowaniu związku powinny zgłosić jego likwidację do MSWiA za pośrednictwem właściwego wojewody w celu wykreślenia związku z rejestru.

Do gospodarki finansowej związku międzygminnego stosuje się odpowiednio przepisy o gospodarce finansowej gmin stosownie do art. 73a ustawy o samorządzie gminnym. Zatem związki międzygminne powinny stosować te same przepisy, które obowiązują gminy a w szczególności:

- ustawa o finansach publicznych⁴,
- ustawa o rachunkowości⁵,
- rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości oraz planu kont dla budżetu państwa, budżetów jst oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych⁶,
- rozporządzenie w sprawie gospodarki finansowej jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych oraz trybu postępowania przy przekształcaniu w inną formę organizacyjno-prawną⁷,
- rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych⁸.

Do związków międzygminnych mają również zastosowanie przepisy art. 11 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych⁹.

¹Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.).

²Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.).

³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 października 2001 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru związków międzygminnych oraz ogłoszenia statutów związków (Dz.U. Nr 121 poz. 1307).

⁴Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249 poz. 2104 z późn. zm.).

⁵Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76 poz. 694 z późn. zm.).

⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości oraz planu kont dla budżetu państwa, budżetów jst oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych (Dz.U. Nr 142 poz. 1020).

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie gospodarki finansowej jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych oraz trybu postępowania przy przekształcaniu w inną formę organizacyjno-prawną (Dz.U. Nr 116 poz. 783)

⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. Nr 107, poz. 726 z późn. zm.).

⁹ Ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz.U. Nr 55 poz. 577 z późn. zm.).

W województwie lubuskim na dzień 1 stycznia 2007r. jest zarejestrowanych 10 związków międzygminnych. Dotychczas nie zarejestrowano w naszym województwie żadnego związku powiatów. Spośród dziesięciu zarejestrowanych związków międzygminnych, tylko 5 związków prowadzi działalność statutową. Wykaz zarejestrowanych związków międzygminnych prezentuje tabela nr 1.

Tabela nr 1

Wykaz zarejestrowanych związków w województwie lubuskim

Lp.	Numer w Rejestrze MSWiA i data rejestracji	Nazwa związku	Liczba gmin w związku	Prowadzenie działalności statutowej związku	Zadania związku
1	23 06-08-1991r.	Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich we Wschowie	9	prowadzi działalność	eksploatacja urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz studni publicznych i zbiorczych urządzeń kanalizacji sanitarnych gwarantujących dostawę wody, odprowadzanie ścieków sanitarnych i ich oczyszczanie
2	92 12-07-1993r.	Związek Gmin Gorzowskich w Dąbroszynie	8	nie prowadzi działalności	gazyfikacja, telefonizacja, ochrona środowiska, utylizacja śmieci, kultura i turystyka
3	169 31-10-1997r.	Celowy Związek Gmin CZG-12 w Długoszynie	13	prowadzi działalność	ochrona środowiska, gospodarka odpadami, budowa zakładu utylizacji odpadów w miejscowości Chartów Gm. Słońsk i jego eksploatacja
4	189 20-12-1999r.	Związek Międzygminny „Odra-Warta” w Słubicach	5	prowadzi działalność	zaopatrzenie w gaz, energię elektryczną i ciepłą oraz wodę, odprowadzanie i utylizacja nieczystości, budowa eksploatacja sieci elektroenergetycznej, energii cieplnej, gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej
5	191 21-12-1999 r.	Związek Celowy Gmin MG-6 w Gorzowie	6	prowadzi działalność	wykonywanie zadań z zakresu ochrony środowiska, infrastruktury społecznej oraz turystyki
6	197 21-03-2000 r.	Związek Gmin „Bledzew-Przytoczna-Skwierzyna” „w likwidacji” w Skwierzynie	3	w likwidacji od 5-11-2003 r.	ochrona zdrowia, prowadzenie szpitala międzygminnego w Skwierzynie
7	207 25-10-2000 r.	Związek Gmin Gubin w Gubinie	2	nie prowadzi działalności	ochrona zdrowia, prowadzenie szpitala międzygminnego
8	242 13-07-2002 r.	Łużycki Związek Gmin w Żarach	12	prowadzi działalność	ochrona środowiska, gospodarka odpadami, gospodarka wodno-ściekowa
9	258 28-11-2003 r.	Turystyczny Związek Gmin w Lubniewicach	6	nie prowadził działalności	turystyka, ochrona przyrody
10	274 11-02-2005 r.	Międzygminny Związek Gospodarki Odpadami Komunalnymi „Odra-Nysa-Bóbr”	8	nie podjął działalności	budowa systemu gospodarki odpadami i Zakładu Utylizacji Odpadów, pozyskiwanie środków na realizację inwestycji proekologicznych

Związek realizuje swoje zadania na podstawie planu finansowego (budżetu), corocznie uchwalanego przez walne zgromadzenie związku. W trakcie realizacji budżetów bardzo często zachodzi potrzeba ich aktualizacji, której dokonują zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych - walne zgromadzenie związku oraz zarząd związku.

Średnia realizacja dochodów związków w omawianych latach kształtuje się na poziomie 93,5% w 2004 roku; 77,8% w 2005 roku; 97,2% w 2006 r. Wydatki zrealizowano średnio na poziomie odpowiednio 88,8%; 77,4%; 92,3%.

W omawianym okresie największe nominalne budżety zrealizowały dwa związki - Związek Celowy Gmin MG-6 oraz Celowy Związek Gmin CZG-12.

Należy zauważyć, że w strukturach Związku Międzygminnego Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich funkcjonuje zakład budżetowy – Zakład Usług Wodnych, który realizuje przychody oraz wykonuje zadania na rzecz związku w wysokości przekraczającej 8 mln w 2004 i 7,5 mln w latach 2005-2006.

Związek Celowy Gmin MG-6 oraz Celowy Związek Gmin CZG-12 obok zadań bieżących realizują również zadania inwestycyjne. Inwestycje Związku Celowego Gmin MG-6 wyniosły: 11,6 mln w 2004 r.; 3,3 mln w 2005 r.; 18,6 mln w 2006 r. Wydatki inwestycyjne przeznaczone zostały na budowę systemu kanalizacji sanitarnej w Gorzowie Wlkp. i sąsiednich gminach, selektywną zbiórkę odpadów komunalnych oraz budowę ścieżek rowerowych.

Celowy Związek Gmin CZG-12 po wybudowaniu Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Długoszynie, swoje wydatki inwestycyjne przeznaczył na zamknięcie i rekultywację gminnych składowisk odpadów komunalnych, selektywną zbiórkę odpadów komunalnych.

W celu realizacji zadania polegającego na selektywnej zbiórce odpadów komunalnych Związki nawiązały współpracę.

Zakład Usług Wodnych Związku Międzygminnego Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich realizuje zadania związane z eksploatacją wodociągu, studni publicznych i zbiorowych urządzeń kanalizacji sanitarnych. Wydatki inwestycyjne Zakładu w 2006 roku związane były z zakupem samochodu oraz sprzętu komputerowego.

Łużycki Związek Gmin realizował plan gospodarki odpadami i program ochrony wód Bobru i Nysy Łużyckiej głównie na terenie gmin Powiatu Żagańskiego.

Związek Międzygminny „Odra-Warta” prowadził działalność głównie w zakresie zaopatrzenia w gaz ziemny okoliczne gmin.

Realizację budżetów związków w wielkościach nominalnych przedstawia Tabela nr 2

Tabela Nr 2

Realizacja budżetów związków międzygminnych w latach 2004-2006

Nazwa związku	2004		2005		2006	
	dochody	Wydatki	dochody	wydatki	dochody	wydatki
Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich we Wschowie	68 076	52 440	68 076	30 201	68 076	67 531
Celowy Związek Gmin CZG-12 w Długoszynie	8 354 079	8 580 647	6 023 111	6 654 647	6 533 494	5 613 635
Związek Międzygminny „Odra-Warta” w Słubicach	68 026	94 824	97 532	96 224	116 913	97 674
Związek Celowy Gmin MG-6 w Gorzowie	11 843 094	11 781 599	3 823 931	3 547 535	16 030 138	18 825 324
Łużycki Związek Gmin w Żarach	322 839	328 497	344 945	339 890	437 333	428 416

Tabela Nr 3

Realizacja wyniku finansowego przez związki międzygminne w latach 2004-2006

Nazwa związku	Lata		
	2004	2005	2006
Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich we Wschowie	15 636	7 875	546
Celowy Związek Gmin CZG-12 w Długoszynie	-199 770	-632 844	919 859
Związek Międzygminny „Odra-Warta” w Słubicach	-26 798	1 308	19 239
Związek Celowy Gmin MG-6 w Gorzowie	61 495	276 850	-2 795 186
Łużycki Związek Gmin w Żarach	-5 658	5 055	8 917

Powyższe zestawienie prezentuje wykonanie wyniku finansowe przez poszczególne związki międzygminne w omawianych latach budżetowych.

Tabela Nr 4

Zadłużenie związków międzygminnych w latach 2004-2006

Nazwa związku	Lata		
	2004	2005	2006
Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich we Wschowie	3 506	4 214	-
Celowy Związek Gmin CZG-12 w Długoszynie	2 882 892	3 415 000	2 765 000
Związek Międzygminny „Odra-Warta” w Słubicach	-	-	-
Związek Celowy Gmin MG-6 w Gorzowie	-	-	3 000 000
Łużycki Związek Gmin w Żarach	-	-	-

Celowy Związek Gmin CZG-12 na przestrzeni omawianych lat posiadał zadłużenie powstałe z tytułu zaciągniętej pożyczki w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska, które kształtowało się na poziomie 34,8% w 2004 r.; 57,6% w 2005 r.; 42,3% w stosunku do zrealizowanych w poszczególnych latach dochodów budżetowych.

Związek Celowy Gmin MG-6 wykazuje w sprawozdawczości budżetowej na koniec 2006 roku zadłużenie w kwocie 3 000 000 z tytułu pożyczki zaciągniętej w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kształtujące się na poziomie 18,7% w stosunku do zrealizowanych

w 2006 roku dochodów budżetowych. Pożyczka została zaciągnięta na budowę systemu kanalizacji sanitarnej w Gorzowie Wlkp. i sąsiednich gminach. Spłata pożyczki nastąpi w latach 2007-2011.

Niewielkie zadłużenie w latach 2004 i 2005 wykazuje Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich, stanowiące wymagalne zobowiązania z tyt. dostawy towarów i usług, kształtujące się na poziomie odpowiednio 5,2% i 6,2% w stosunku do zrealizowanych w poszczególnych latach dochodów budżetowych Związku. Pozostałe związki międzygminne nie posiadają zadłużenia.

Związek Gmin „Bledzew – Przytoczna - Skwierzyna” uchwałą nr 2/1/2003 r. z dnia 04 listopada 2003 r. został postawiony w stan likwidacji. W uchwale postanowiono, że likwidacja Związku rozpoczyna się 5 listopada 2003 r. W dniu 30 czerwca 2004 roku Rada Miejska Skwierzyny podjęła uchwałę o wystąpieniu ze Związku.

Związek Gmin w Gubinie utworzono w 2003 r., powołano władze Związku, jednak nie podjęto żadnej działalności.

Turystyczny Związek Gmin z siedzibą w Lubniewicach utworzono w 2003 r. W skład związku wchodzi Miasto i Gmina Torzym, Sulęcín; Gminy Łągów, Lubniewice, Krzeszyce, Słońsk. Po utworzeniu i wyborze władz Związek nie podjął żadnej działalności. Nie zostały podjęte uchwały dotyczące wysokości udziałów gmin zrzeszonych w związku. W latach 2004 - 2006 nie uchwalono budżetów Związku.

Z uwagi na zróżnicowany zakres oraz wielkość działalności poszczególnych związków nie można przeprowadzić pełnej analizy jak w przypadku jednostek samorządu terytorialnego. Zatem niniejszy tekst należy traktować jako próbę przedstawienia w skróconej formie realizacji budżetów związków międzygminnych na przestrzeni ostatnich trzech lat.

*Opracowanie:
Barbara Gardziola
– Starszy Specjalista WIAiSz*